

84ste vergadering

Dinsdag 26 augustus 2003

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Verburg

Tegenwoordig zijn 138 leden, te weten:

Aasted Madsen-van Stiphout, Adelmund, Albayrak, Algra, Aptroot, Arib, Van As, Atsma, Van Baalen, Bakker, Balemans, Van Beek, Blok, Blom, Van Bochove, Boelhouwer, Van Bommel, Van den Brand, Van den Brink, Brinkel, Bruls, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming-Bluemink, Van Dijk, Van Dijken, Dijksma, Dijsselbloem, Douma, Dubbelboer, Duivesteyn, Duyvendak, Eerdmans, Eijssink, Eski, Eurlings, Ferrier, Van Fessem, Fierens, Geluk, Van Gent, Giskes, De Grave, Griffith, De Haan, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heemskerk, Van Heemst, Hermans, Hessels, Van Heteren, Hirsi Ali, Hofstra, Ten Hoopen, Huizinga-Heringa, Jager, Joldersma, Kalsbeek, Kant, Koenders, Koopmans, Kortenhorst, Kraneveldt, De Krom, Kruijssen, Van der Laan, Lambrechts, Lazrak, Leerdam, Van Lith, Van Loon-Koomen, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Meijer, Van Miltenburg, Mosterd, Nawijn, De Nerée tot Babberich, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Omtzigt, Örgü, Ormel, De Pater-van der Meer, Rambocus, Rijpstra, Samsom, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaïj, Sterk, Straub, Stuurman, Szabó, Terpstra, Tichelaar, Timmer, Timmermans, Tjon-A-Ten, Tonkens, Varela, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verburg, Verdaas, Vergeer-Mudde, Vietsch, Visser, Van der Vlies, B.M. de Vries, J.M. de Vries, K.G. de Vries,

Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Wilders, Van Winsen, De Wit en Wolfsen,

en de heren Remkes, minister van Binnenlandse Zaken, Zalm, vice-minister-president, minister van Financiën, mevrouw Nijs, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de heren Wijn, staatssecretaris van Financiën, en Rutte, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

□

De **voorzitter**: Collega-Kamerleden, op deze eerste officiële vergaderdag van de Kamer ben ik als voorzitter enigszins rekkelijk met de aanvangstijd. Toch heeft dat ook zijn begrenzingen, omdat in diverse huiskamers en op andere plekken waar een televisie aan staat, ons optreden wordt gevolgd. Hartelijk welkom na dit reces. Als ik rondkijk en de uitdrukking op de gezichten zie, vallen mij twee dingen op. De leden hebben gemiddeld een bruinere teint op hun gezicht en zij zien er wat uitgeruster uit. Ik hoop dat u net als ik een heel goede vakantie hebt gehad, niet gedurende het hele reces, maar ik hoop dat een deel van het reces in de vakantie is gaan zitten.

Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Weisglas, Verhagen, Bos, Van Aartsen, Herben, Dittrich, Vos en Rouvoet, wegens verblijf buitenslands, tot en met 3 september 2003.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ingekomen is een

mededeling van het overlijden van de heer H.M. Franssen op 3 augustus 2003. De heer Franssen was voor de Partij van de Arbeid lid van deze Kamer van oktober 1956 tot juni 1977.

Tevens is ingekomen een mededeling van het overlijden van de heer W. Wierda op 15 augustus 2003. De heer Wierda was voor de Partij van de Arbeid lid van deze Kamer van november 1956 tot mei 1971.

Namens de Kamer zijn berichten van rouwbeklag gezonden.

De overige ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Geachte medeleden. Ik heb een brief ontvangen van de heer Theo Meijer in verband met de beëindiging van zijn lidmaatschap per 1 september a.s. De heer Meijer memoreert in zijn brief zijn eerste optreden in 1996 en zijn voorzitterschap van de werkgroep Riooloverstort in 1997, zijn voorzitterschap van de enquêtecommissie Bijlmermeer en zijn ervaringen als voorzitter, eerst van de vaste commissie voor VROM en later van de vaste commissie voor LNV.

Hij schrijft daarover letterlijk: "In die hoedanigheid maak je heel veel vergaderingen mee en vraag je je af of de wijze waarop de Kamer in overleg is met de regering c.q. controle uitvoert over de regering, of de wijze van overleg de meest efficiënte en effectieve manier is. Teveel zijn deze algemene overleggen een bijeenkomst van hoor en wederhoor in plaats van dat er

Voorzitter

sprake is van discussie met de regering en tevens toezeggingen van de regering te krijgen in plaats van dat deze middels vele moties alsnog moeten worden afgedwongen."

Hij gaat verder:

"De afgelopen zeven jaar heb ik ervaren dat wij als Tweede Kamer erg gericht zijn op nationale onderwerpen die ons bezighouden, terwijl vanuit Europa vaak dezelfde onderwerpen op internationaal niveau actueel zijn. De wijze waarop onder andere de vergaderingen van de Landbouw- en VROM-raad in Brussel in het Nederlands parlement worden voorbereid en besproken, sluit niet meer aan bij de actualiteit van de Brusselse regelgeving. Ik ben dan ook erg blij dat de vaste commissie voor LNV als pilotproject door het Presidium is uitgekozen om de komende tijd te bezien in hoeverre voorontwerpen vanuit de Europese Unie efficiënter en effectiever in de Tweede Kamer kunnen worden behandeld. Immers, bewindslieden hebben mijns inziens toch ook behoefte om in een vroegtijdig stadium een duidelijk standpunt van het parlement te kennen, alvorens zij in Brussel de Nederlandse belangen moeten behartigen.

Geachte voorzitter, het is wellicht een wat kritische afscheidsbrief, maar bedenk dat ik met heel veel plezier gedurende zeven jaar deel heb uitgemaakt van deze hectische Tweede Kamer. Als volksvertegenwoordiger kun je met het werk in dit parlement een fantastische ervaring opdoen. Voorwaarde is dan wel dat je heel veel contact houdt met de mensen voor wie je het doet en aan hen ook verantwoording aflegt.

Van deze gelegenheid wil ik ook gebruik maken om alle diensten die ons als parlementariërs terzijde staan heel hartelijk te bedanken voor hun samenwerking die ik als zeer plezierig en dus als positief heb mogen ervaren. Zij zijn er voor ons, maar wij zijn er ook voor hen. Alleen dat uitgangspunt kan ook in de menselijke verhoudingen tot plezierige contacten leiden, waardoor eenieder meer gemotiveerd met zijn werk in dit huis bezig kan zijn.

Met veel plezier begin ik aan een nieuwe uitdaging als voorzitter van het Hoofdproductschap Akkerbouw, waaronder ook de Productschappen Granen, Zaden en Peulvruchten, Diervoeder en het Productschap Wijn vallen.

U kunt zich voorstellen dat voor een Bourgondiër zowel te mogen gaan werken voor de brood- en banketbranche, dus ook stokbrood, en voor het Productschap Wijn een aangename bezigheid kan worden, welke uitdaging ik zeer graag aanga.

Met belangstelling zal ik u blijven volgen en ook regelmatig vanuit mijn nieuwe functie met u in discussie gaan. Immers, de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties waarvoor ik mij de komende zes jaar zal inzetten, zullen ook in dit parlement kritisch worden bediscussieerd.

Het ga u goed en tot een volgende gelegenheid.

Was getekend,
Theo Meijer."

(Applaus)

De **voorzitter**: Geachte collega, beste Theo. Vandaag komt er voor jou een einde aan zeven jaar parlementair werk. Het waren jaren waarin er niet alleen van de Kamer veel gevraagd werd als spreekbuis van alle Nederlanders, maar ook van jou persoonlijk. Dat je je werk als volksvertegenwoordiger goed hebt gedaan, blijkt uit het feit dat je geen onbekend Kamerlid bent gebleven, maar dat men in het land weet wie Theo Meijer is. Het blijkt ook een beetje uit het feit dat er mensen zijn die je het kwalijk nemen dat je het parlement tussentijds verlaat. Je hebt een gedegen contact weten te leggen met de achterban, zoals ook blijkt uit de grote aantallen voorkeursstemmen die je bij de verkiezingen behaald hebt. Zelfs bij de verkiezingen van 1994, toen je nog niet eens in de Kamer zat, wist je 18.000 voorkeursstemmen te behalen.

Ik meen dat de enquête een cruciale rol heeft gespeeld in jouw parlementaire jaren. Een enquête gaat altijd over indringende zaken. Het parlement beslist immers niet zomaar tot het inzetten van dit zware middel. Vooral de enquête naar de Bijlmerramp heeft mensen persoonlijk en velen zeer tragisch geraakt. Ik denk dat er geen enquête is geweest, die dag in dag uit door zoveel mensen werd gevolgd. In de tijd van de onderzoeken heb je ook de plek des onheils bezocht en de direct betrokkenen bij de ramp gesproken. Daarbij heb je het vrouwen weten te winnen van hen die het grootste belang hadden bij een snel en

degeijk onderzoek van de Kamer dat waarheidsvinding tot doel had.

De Bijlmerramp had een enorme impact op de Nederlandse bevolking. Het zal niet gemakkelijk geweest zijn om onder de druk die daarvan uitging een conclusie boven tafel te moeten krijgen. Als voorzitter van de enquêtemissie heb je leiding gegeven aan de commissie en haar ondersteuning, een groep mensen van diverse pluimage. Ook dat was een moeilijke opgave, waarbij je merkte dat ook een voorzitter zijn medeleden niet aan een lijntje heeft. Een leerzame ervaring, denk ik. Toch heb je hen in korte tijd kunnen begeleiden naar een eindresultaat. De tijdsdruk was groot, maar het is je gelukt om met de commissie en haar medewerkers tijdig een gedegen boekwerk te publiceren waarin alle bevindingen zijn opgenomen. Daarmee was de discussie niet afgesloten, maar toch wel sterk bepaald.

Collega, je hebt je maidenspeech op 16 april 1997 gehouden over de verzelfstandiging van Staatsbosbeheer. Je zei toen over je vader die zijn hele leven boswachter is geweest: "Ik denk dat hij er nooit bij stil zal hebben gestaan dat ik vandaag over hetzelfde staatsbos in het parlement het woord mag voeren." Je voegde daaraan toe: "Ik overigens ook niet." Maar wat je toen nog niet kon weten, is dat het nog verder zou gaan, dat je voorzitter zou worden van achtereenvolgens de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, vroeger de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Als voorzitter van die commissies heb je je sporen in de Kamer zeker verdiend. Door je grote dossierkennis was je in staat, inhoudelijk te oordelen over de relevantie van de inbrengen van commissieleden en daar waar nodig bij te sturen. Ook stond je open voor vernieuwing van onze werkwijze, waarbij het contact met de burgers voor jou hoge prioriteit kreeg. Zo gaf je in voorkomende gevallen ruimte aan toehoorders op de publieke tribune om mee te discussiëren tijdens hoorzittingen van de Kamer.

Je onderkende het belang van een goede interactie tussen de besluitvorming in Den Haag en Brussel, zag dat hieraan nog heel wat schort en

Voorzitter

hebt dan ook voorstellen gedaan om de interactie te verbeteren. Ook op andere punten heb je meegedacht over verbeteringen in de werkwijze van de Kamer, zoals wij onlangs nog konden lezen in het internetweekboek van de voorzitter van de Kamer die thans op de Antillen is.

Theo, wat ons blijvend zal heugen, is je markante verschijning. Je beschikt over een ijzeren conditie. Ondanks je handicap was jij er altijd. Je hebt je door de beperking van je handfuncties nooit laten beperken. Sterker nog, je laat in deze zaal een zeer tastbare herinnering na. Degenen die hun interrupties met handgebaren willen ondersteunen, zullen je het nog lang in dank afnemen: de voetpedalen bij de interruptiemicrofoons zijn er op jouw voorstel gekomen. En die laten wij daar. Ooit zou je oud-fractievoorzitter Jaap de Hoop Scheffer in een vergadering hebben gezegd dat "toch niemand auto rijdt zonder handen aan het stuur". Alleen jij, Theo, hebt laten zien dat het ook zonder kan. Dit is overigens geen aanbeveling voor u allen in de zaal! Alleen Theo kan dat.

Theo, in NRC Handelsblad stond ooit als kop boven het artikel waarin werd uitgemeten wie de voorzitter was van de enquêtecommissie Bijlmerramp: "een terriër die irritant kan zijn". Een terriër was je zeker, en dat is maar goed ook. En irritant was je vast soms ook wel, maar we zullen je ons toch vooral herinneren als een goed parlementariër en een prettige collega.

Theo, wij wensen je alle goeds in je persoonlijk leven en veel succes in je nieuwe functie als voorzitter van het Hoofdproductschap Akkerbouw.

(Applaus)

De **voorzitter**: Van dit ontslag is mededeling gedaan aan de voorzitter van het Centraal Stembureau en aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Bussemaker aan de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over **het voornemen om oudere werknemers bij de overheid plaats te laten**

maken voor jongere werknemers.

□

Mevrouw **Bussemaker** (PvdA): Voorzitter. Vorige week werden wij verrast door de uitspraak van minister Remkes dat hij oudere werknemers bij de overheid de kans wil geven vervroegd uit te treden om op deze manier plaats te maken voor jongere werknemers. Dat zou, zo begrijp ik, tot een evenwichtiger samenstelling van het ambtenarenkorps moeten leiden. Vanuit het oogpunt van werkgeverschap valt daar in de huidige situatie ook wel iets voor te zeggen, maar tegelijkertijd horen wij van een andere minister, minister De Geus, dat oudere werknemers langer moeten werken. Ik citeer uit een recente nota van zijn hand: Het beleid van jong voor oud is geen optie. Alles is erop gericht mensen langer te laten doorwerken.

Twee ministers uit hetzelfde kabinet en zij doen precies het tegenovergestelde. Terwijl de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangeeft dat alle werknemers moeten blijven werken, stelt de minister van BZK voor dit bij het Rijk af te schaffen. Je gelooft je oren toch niet. Is hier sprake van een dubbele moraal? Iedereen moet blijven werken, behalve bij het Rijk.

De kabinetsmaatregelen brengen ouderen toch al in de klem en vergroten hun onzekerheid. Zij worden hard getroffen door het beleid, onder meer door de invoering van de sollicitatieplicht bij 57,5 jaar, het afschaffen van de fiscale ondersteuning bij VUT en prepensioen, het afschaffen van fiscale stimulansen voor onderwijs voor oudere werknemers, strengere herkeuringen in de WAO en het schrappen van de vervolgitkering WW.

Mevrouw de voorzitter. De ministers hebben veel uit te leggen! De minister van BZK vraag ik of het klopt dat hij een ontwerpvoorstel heeft gemaakt dat hij deze week wil voorleggen aan de Ministerraad. Blijft hij nog steeds bij zijn voornemen om eerst ouderen te laten afvloeien? Zo ja, hoe gaat hij dat dan uitvoeren? Wordt de VUT en het prepensioen voor ambtenaren dan bijvoorbeeld niet afgeschaft? De minister van Sociale Zaken wil ik vragen wat hij eigenlijk vindt van de

opvattingen van zijn collega Remkes. Illustreert hij niet als geen ander hoe hopeloos het kabinetsbeleid eigenlijk is als voornemens van het kabinet door de eerste de beste collega die als werkgever optreedt terzijde worden geschoven? Wat gaat hij andere werkgevers zeggen die hetzelfde als Remkes zeggen? Hoe gaat hij nu echt werk maken, serieus vormgeven aan het meedoen en participeren van oudere werknemers? Door alleen te bezuinigen of is hij ook van plan een actief beleid te ontwikkelen om te stimuleren dat oudere werknemers langer kunnen blijven werken, bijvoorbeeld door leeftijdsbewust personeelsbeleid, brugbanen, deeltijdpensioen, enz.?

□

Minister **Remkes**: Mevrouw de voorzitter. Het zal mevrouw Bussemaker verbazen dat ik bijna even verrast was als zij toen ik verleden week een aantal publicaties zag. Natuurlijk vraag je jezelf dan af hoe dat is kunnen gebeuren. Ik heb daarom geprobeerd dat eens te reconstrueren. Voor de vakantie heeft het kabinet gesproken over de vraag wat redelijke spelregels zouden zijn bij afslanking van de departementen. Het is de Kamer bekend dat de maatregelen uit het Strategisch akkoord en uit het Hoofdlijnenakkoord bij de sector Rijk nopen tot een zekere afslanking. Op dat moment is in het kabinet afgesproken om daar later weer over te spreken maar dan in wat meer specifieke zin. Er komt dan een interdepartementaal proces op gang waarin natuurlijk ook stukken aan de orde zijn geweest. Ik denk dat iemand op een gegeven ogenblik dacht dat iets wellicht wel interessant zou zijn voor het ANP, dat vervolgens een deel van het desbetreffende stuk op het net van het ANP is verschenen en dat dit vervolgens heeft geleid tot een buitengewoon selectieve berichtgeving daarover. Het resultaat is opgewonden Kamerleden, deze mondelinge vragen en een scheve beeldvorming bij de burger.

Voorzitter. Wat is er nu echt aan de hand, want natuurlijk is er wel iets aan de hand. De noodzaak tot het opvangen van de personele gevolgen van de reorganisaties die verband houden met de invulling van de taakstellingen moet worden